

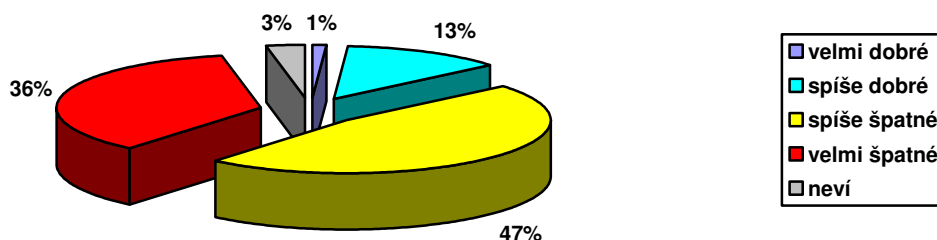
Romové a soužití s nimi očima české veřejnosti – duben 2015

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost, v15-04
Realizátor:	CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.
Termín terénního šetření:	4. – 13. 4. 2015
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1011
Počet tazatelů:	235
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace rozhovorů PAPI a CAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	OV.14, OV.15, OV.16, OV.17, OV.18, OV.179, OV.187
Zveřejněno dne:	2. června 2015
Zpracoval:	Jan Červenka

V rámci svého dubnového šetření se CVVM zabývalo otázkou vzájemného soužití romské menšiny s ostatními obyvateli ČR, věnovalo se i stávajícím možnostem, které Romové mají v rámci většinové české společnosti, a zjišťovalo postoje veřejnosti k tomu, jak vláda a místní samosprávy řeší problematiku romské menšiny.

Graf 1: Hodnocení soužití romské a neromské populace v ČR¹ (v %)

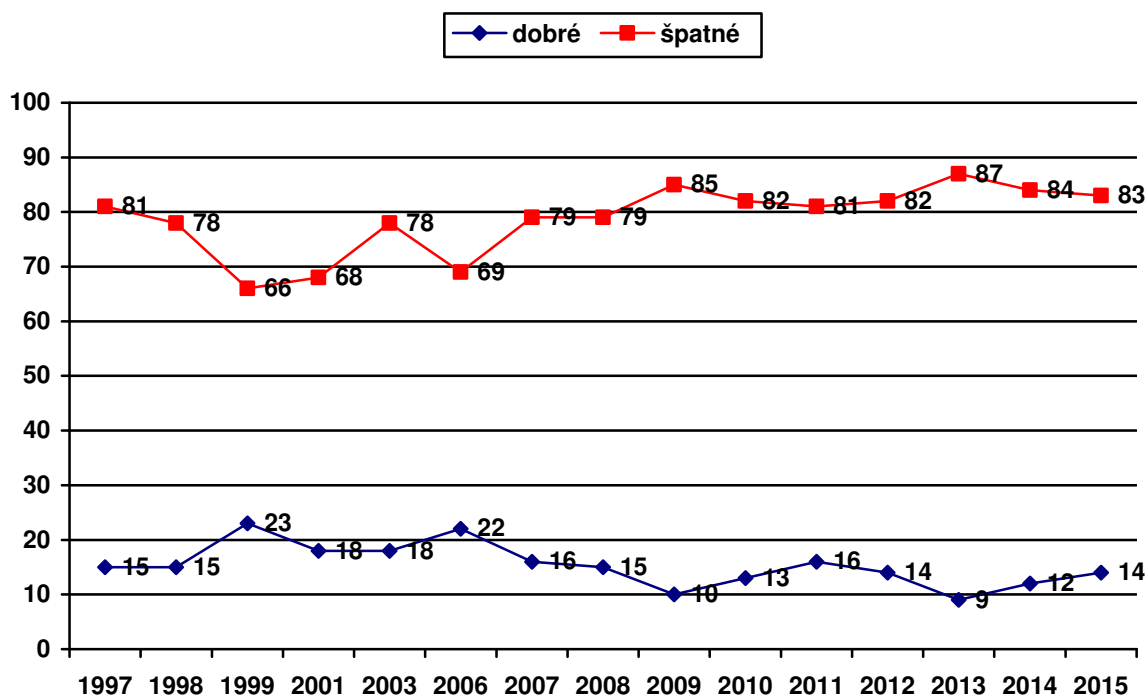

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 4. – 13. 4. 2015, 1011 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Otázka všem respondentům: „Jak celkově hodnotíte soužití rómské a nerómské populace v České republice? Jako velmi dobré, spíše dobré, spíše špatné, velmi špatné?“

Údaje zachycené v grafu 1 dokumentují, jak dotázaní hodnotí soužití romské populace s ostatními obyvateli v rámci ČR. Z výsledků plyne, že soužití Romů a ostatních obyvatel je výraznou většinou veřejnosti vnímáno jako problematické. Za spíše špatné je označilo 47 % dotázaných a dalších 36 % je má dokonce za „velmi špatné“. Naopak jako dobré soužití hodnotí pouze 14 % respondentů, kteří vesměs volili slabší variantu pozitivní odpovědi „spíše dobré“ (13 %), zatímco odpověď „velmi dobré“ (1 %) se objevovala jen ojediněle. 3 % dotázaných na otázku odpověděla, že neví.

Graf 2: Hodnocení soužití romské a neromské populace v ČR – časové srovnání (v %)

Pozn.: Položka „dobré“ představuje součet odpovědí „velmi dobré“ a „spíše dobré“ a položka „špatné“ součet odpovědí „spíše špatné“ a „velmi špatné“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

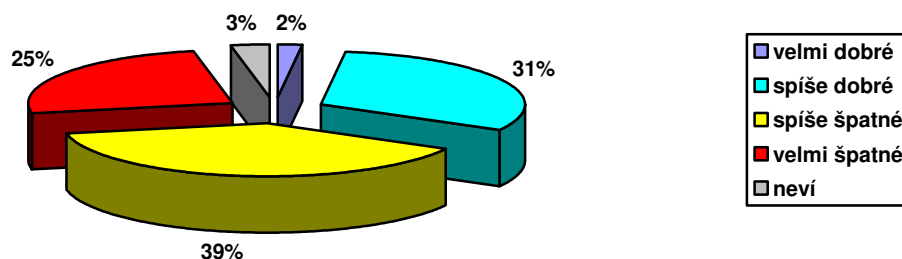
Jak ukazuje graf 2, oproti minulému roku se hodnocení soužití Romů a neromské většiny v ČR statisticky významně nezměnilo, v porovnání se situací před dvěma lety je pak mírně zlepšená a statisticky srovnatelná se situací v letech 2010 až 2012.

Z podrobnější analýzy výsledků šetření vyplývá, že rozdíly v hodnocení celkového soužití Romů s ostatními jsou mezi různými sociodemografickými skupinami vesměs statisticky nevýznamné. Výrazně častěji jako dobré soužití mezi romskou populací a většinovou společností hodnotí pouze lidé, kteří mají mezi Romy přátele či známé,² a také dotázaní, kteří kladně hodnotí soužití s Romy v místě svého bydliště. Mírně se hodnocení soužití zlepšuje společně s deklarovanou životní úrovní domácnosti dotázaného a s rostoucí spokojeností se současnou politickou situací.

² Přátele či známé mezi Romy má podle vlastního vyjádření 20 % dotázaných (stejně jako v minulém roce).

Dotázaní, kteří uvedli, že v blízkosti jejich bydliště žijí Romové (49 %), následně odpovídali i na otázku ohledně soužití s Romy na místní úrovni.³

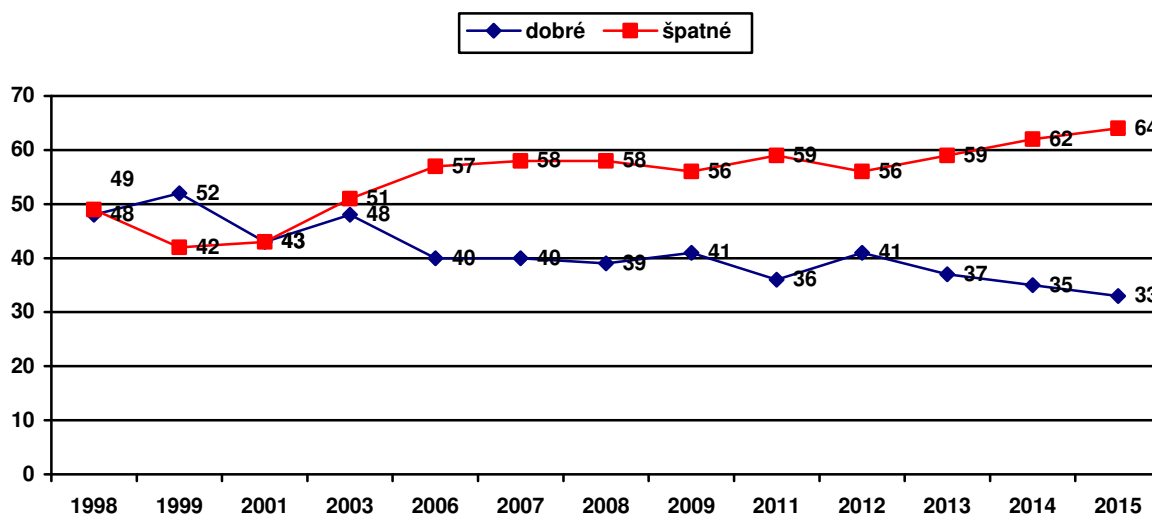
Graf 3: Hodnocení soužití romské a neromské populace v místě bydliště (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 4. – 13. 4. 2015, 1011 respondentů starších 15 let, odpovídali pouze ti, kdo uvedli, že v blízkosti místa jejich bydliště žijí Romové (N=498), osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 3, soužití Romů s neromskou populací v místě, kde sami žijí, hodnotí lidé poněkud příznivěji, než celkové soužití v České republice, i když i zde negativní hodnocení převažuje nad pozitivním. Jako dobré označuje soužití mezi Romy a ostatními obyvateli v místě svého bydliště zhruba třetina (33 %) z těch, kdo uvedli, že v blízkosti jejich bydliště žijí Romové, když 2 % toto soužití vidí jako „velmi dobré“ a 31 % jako „spíše dobré“. Naproti tomu necelé dvě třetiny (64 %) respondentů z této skupiny soužití v místě svého bydliště vnímají kriticky, když 39 % je považuje za „spíše špatné“ a 25 % dokonce za „velmi špatné“. 3 % dotázaných soužití Romů s neromskými obyvateli v místě svého bydliště nebyla s to zhodnotit.

Graf 4: Hodnocení soužití romské a neromské populace v místě bydliště – časové srovnání (v %)

Pozn.: Položka „dobré“ představuje součet odpovědí „velmi dobré“ a „spíše dobré“ a položka „špatné“ součet odpovědí „spíše špatné“ a „velmi špatné“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

³ Otázka respondentům, kteří uvedli, že v blízkosti jejich bydliště žijí Romové (N=498): „Jak celkově hodnotíte soužití romské a neromské populace v místě Vašeho bydliště? Jako velmi dobré, spíše dobré, spíše špatné, velmi špatné?“

Časové srovnání, které nabízí graf 4, ukazuje, že od roku 2012 hodnocení soužití Romů a ostatních obyvatel na místní úrovni vykazuje určitý trend nárůstu negativních postojů, přičemž aktuální výsledek, ačkoli se statisticky významně neodchýlil od výzkumu z loňského roku, je vůbec nejhorším za celou dobu provádění srovnatelných výzkumů od roku 1998. Na konci 90. let 20. století a ještě i na počátku předchozí dekády bylo hodnocení soužití na místní úrovni výrazně lepší než kdykoli v posledních 10 letech.

V rámci výzkumu jsme všem dotázaným položili i baterii otázek, které se zabývají tím, jaké mají Romové v některých oblastech života možnosti v porovnání s většinovou neromskou populací.⁴

Tabulka 1: Názory na možnosti Romů v porovnání s většinovou populací (v %)

	rozhodně lepší	spíše lepší	asi tak stejné	spíše horší	rozhodně horší	neví
při zaměstnávání	4	6	31	42	13	4
ve veřejném a občanském životě	9	11	39	28	7	6
při získávání kvalifikace	5	9	54	24	5	3
při získávání vzdělání	6	9	59	20	4	2
v získávání bydlení	27	30	24	12	4	3
v rozvoji své kultury	12	23	46	10	2	7
hájit své zájmy	25	29	29	9	2	6
při zajištění osobní bezpečnosti	15	25	45	7	2	6
při jednání na úřadech	33	32	23	7	2	3

Pozn.: Procenta v řádku.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 4. – 13. 4. 2015, 1011 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 2: Horší podmínky pro Romy v porovnání s většinovou populací – časové srovnání (v %)

Rok	97	01	03	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15
při zaměstnávání	56	62	74	63	68	66	62	61	60	60	61	61	55
ve veřejném a občanském životě	34	37	53	44	48	45	44	44	40	36	37	39	35
při získávání kvalifikace	32	33	36	32	30	34	29	33	29	27	28	33	29
při získávání vzdělání	x	x	27	22	25	27	23	25	20	19	19	22	24
v získávání bydlení	24	25	33	30	28	33	27	26	25	18	21	18	16
v rozvoji své kultury	18	21	16	15	13	14	15	16	12	9	10	10	12
hájit své zájmy	x	x	x	x	x	15	13	15	11	11	8	10	11
při zajištění osobní bezpečnosti	19	26	29	13	13	15	18	21	16	11	9	10	9
při jednání na úřadech	x	x	x	x	x	17	16	16	15	11	9	9	9

Pozn.: Součet podílů odpovědí „rozhodně horší“ a „spíše horší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Jak ukazují tabulky 1 a 2, v porovnání se situací ostatních obyvatel nadpoloviční většina české veřejnosti vnímá jako horší možnosti Romů při zaměstnání. V šetření tento názor vyjádřilo 55 % respondentů. Pokud jde o další oblasti života, na které se náš výzkum zaměřil, u žádné z nich již ti, kdo považují možnosti romské populace za horší, nepřevažují nad těmi, kdo soudí, že podmínky Romů v porovnání s ostatními jsou stejné nebo dokonce lepší. Asi třetina (35 %) dotázaných si myslí, že Romové mají horší možnosti, pokud jde o uplatnění ve veřejném a občanském životě, dvě pětiny (39 %) považují situaci Romů v tomto ohledu za srovnatelnou s ostatními a pětina (20 %) míní, že jsou

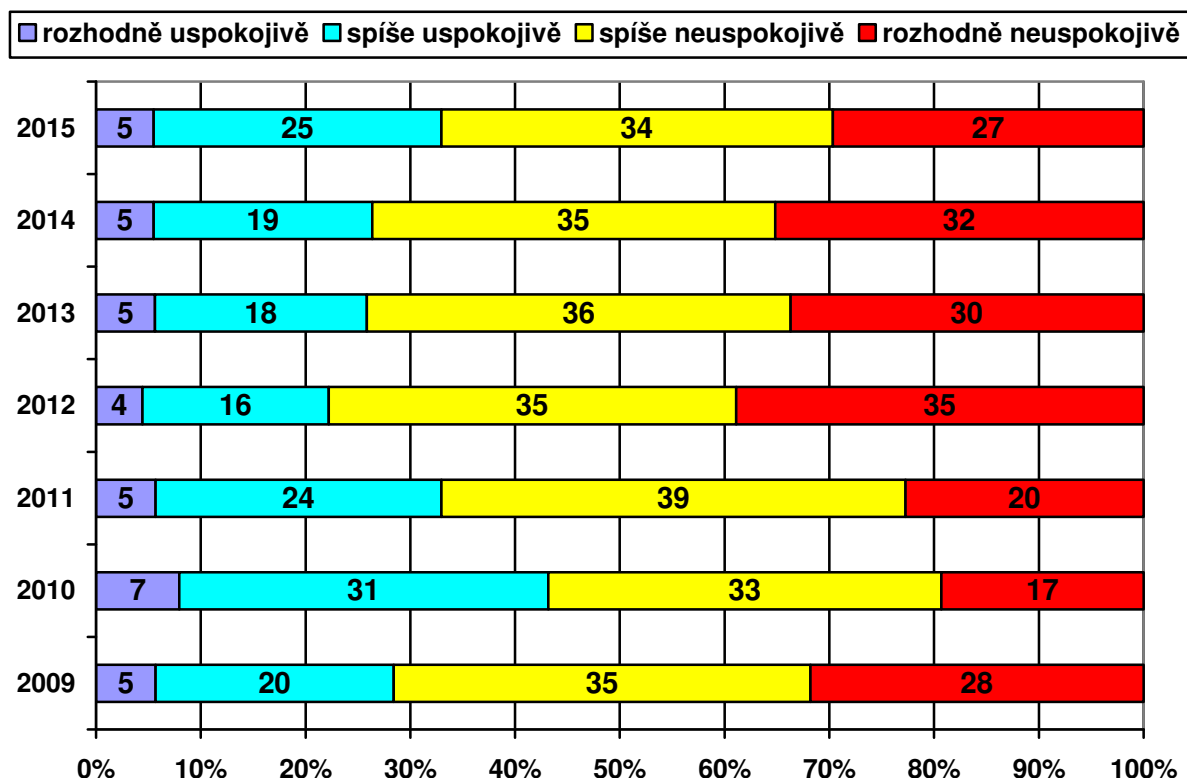
⁴ Otázka: „Jaké mají, podle Vás, Romové ve srovnání s neromskou populací možnosti a) při získávání vzdělání, b) při získávání kvalifikace, c) při zaměstnávání, d) v rozvoji své kultury, e) v získávání bydlení, f) při uplatnění ve veřejném a občanském životě, g) při zajištění osobní bezpečnosti, h) při jednání na úřadech, i) hájit své zájmy při občanských sporech, konfliktech?“

na tom Romové tady dokonce lépe. Při získávání kvalifikace za horší podmínky Romů označily tři desetiny (29 %) občanů, v případě získávání vzdělání se podíl takových názorů pohybuje na úrovni čtvrtiny (24 %). Co se týče získávání bydlení, za horší situaci Romů označilo 16 % dotázaných, ovšem téměř tři pětiny (57 %) respondentů si myslí, že možnosti Romů jsou v tomto směru lepší než možnosti většinové populace. Asi desetina dotázaných považuje možnosti Romů za horší v případě rozvoje své kultury (12 %), v případě možnosti hájit své zájmy při občanských sporech a konfliktech (11 %), při zajišťování osobní bezpečnosti (9 %) či při jednání na úřadech (9 %). Ve všech čtyřech posledně uvedených oblastech přitom podobně jako u možnosti získat bydlení výrazně převažuje názor, že možnosti Romů jsou lepší, nad názorem, že Romové jsou na tom hůře.

Jak je patrné z tabulky 2, oproti minulému šetření z dubna 2014 se o 6 procentních bodů snížil podíl těch, kdo jako horší oproti většinové populaci vidí možnosti Romů při zaměstnávání, čímž tento podíl dosáhl svého historického minima od roku 1997, kdy byl poprvé a naposledy zaznamenán statisticky srovnatelný výsledek. Mírný pokles o 4 procentní body zaznamenaly také podíly těch, kdo jako horší hodnotí možnosti Romů ve veřejném a občanském životě a při získávání kvalifikace. Ostatní meziroční změny nepřekročily hranici statistické významnosti.

Další otázka se věnovala hodnocení toho, jak v problematice romské menšiny postupuje vláda a místní samospráva.⁵

Graf 5a: Jak řeší otázku romské menšiny vláda ČR (v %)

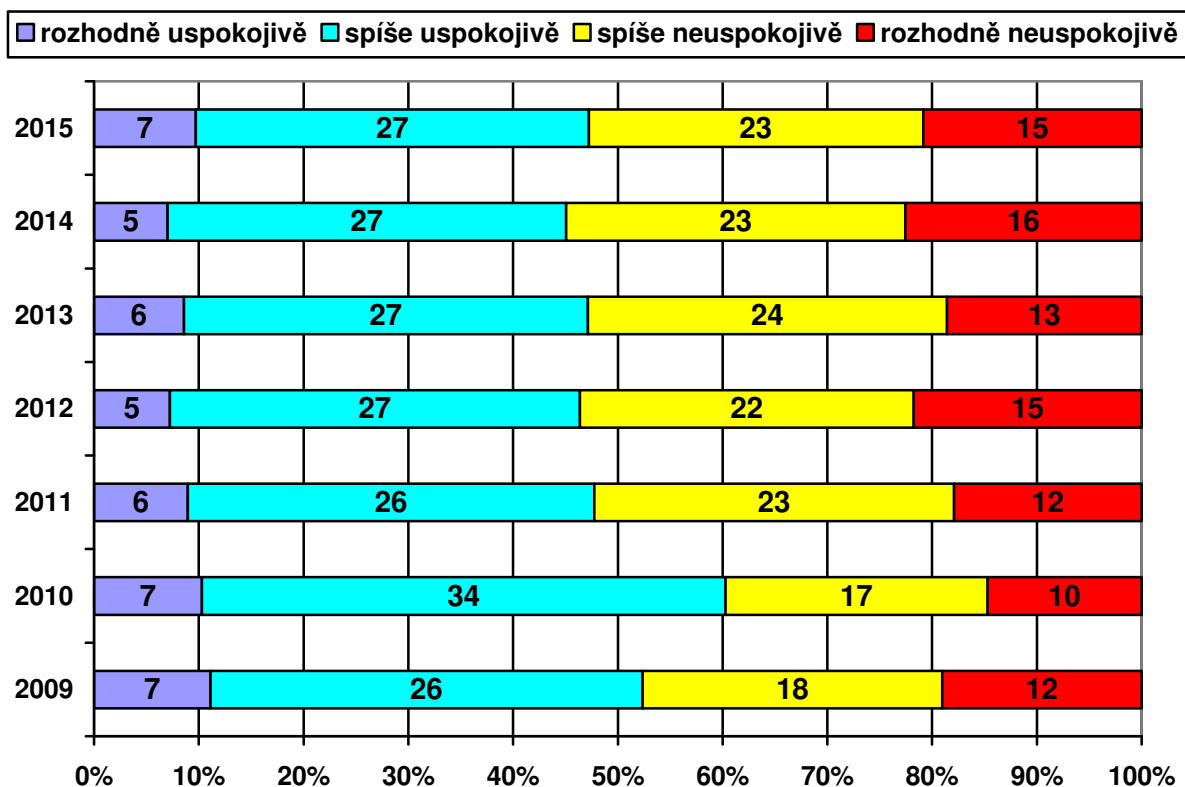
Pozn.: Dopočet do 100 % k hodnotám v grafu tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 4. – 13. 4. 2015, 1011 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁵ Otázka: „Nakolik uspokojivě či neuspokojivě podle Vás řeší otázku romské menšiny a) Vláda ČR, b) Vaše místní samospráva/obec?“

Z výsledků v grafu 5a plyne, že tři z deseti lidí (30 %) považují řešení romské problematiky ze strany vlády za uspokojivé, tři pětiny (61 %) je naopak vnímají jako neuspokojivé. V porovnání s loňským šetřením se zvýšil podíl těch, kdo řešení otázky romské menšiny ze strany vlády považují za uspokojivé, o šest procentních bodů při stejně velkém poklesu podílu lidí s opačným míněním.

Graf 5b: Jak řeší otázku romské menšiny místní samospráva/obec (v %)

Pozn.: Dopočet do 100 % k hodnotám v grafu tvoří odpovědi „nevím“ a „netýká se, v obci Romové nežijí“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 4. – 13. 4. 2015, 1011 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Hodnocení řešení romské problematiky ze strany obecních samospráv (viz graf 5b) vyznívá o něco příznivěji, když podíl respondentů označujících tuto věc za „uspokojivou“ představuje třetinu (34 %) a podíl hodnocení opačného necelé dvě pětiny (38 %). Oproti loňsku se situace v tomto případě významně neposunula.

Podrobnější analýza ukázala, že příznivěji jak činnost vlády, tak obecní samosprávy hodnotí ti, kdo považují soužití Romů s ostatními v ČR za dobré. Vztahy na místní úrovni pak příznivěji hodnotí dotázaní z obcí do 2 tisíc obyvatel, horší je naopak situace ve velkých městech s populací nad 80 tisíc s výjimkou Prahy.